

JUGOSLAVIJA OGRANICAVA AMBICIJE CRNE GORE

Author: [IWPR Balkans](#)

Crna Gora ima malo sanse da sprovede ekonomske i demokratske reforme ukoliko ostane u Jugoslaviji.

Predstojeci crnogorski izbori ce odluciti ne samo ko ce biti na vlasti u Crnoj Gori vec i da li ce i kojim tempom Crna Gora ici u nezavisnost. Od tog ishoda zavisi i sudbina ukupnih demokratskih promjena, ne samo u Crnoj Gori vec donekle i u Srbiji. Cini se, bez suocavanja obe clanice jugoslovenske federacije sa sobom nema napretka. Zato je i prednost na strani njihovog drzavnog osamostaljenja.

U zajednici vlast u Crnoj Gori ce i dalje sve svoje propuste i greske pravdati opstrukcijom i dominacijom Beograda. Vlast u Srbiji kad kog zatreba, posebno uoci izbora, kombinovace eskalaciju problema sa Kosovom i Crnom Gorom, kako bi gradjane drzala pod sigurnom kontrolom.

Crna Gora treba da se okrene sebi i rjesavanju pitanja tranzicije, korupcije, rasturene privrede, kao sto i Srbija treba da se okrene sebi i svim ovim pitanjima. A, pre svega, suocavanju sa ratnom proslocu, zlocinima, odgovornoscu, gradjanjem povjerenja.

Crnogorske reforme i tranzicija su, zahvaljujuci nerjesenom drzavnom pitanju, na istom mjestu gdje su bili prije deset ili jedanaest godina.

U tih deset godina mogu se uociti bar tri faze crnogorske "tranzicije". Prvi period, najduzi i najdestruktivniji trajao je od 1989 do 1997.godine. Bilo je to slijepo sljedbenistvo Milosevica: ratovi, rusenja, zlocini, kriminal, siva ekonomija, sverc, pritisak na nezavisne medije, diskriminacija opozicije i uopste drugacijeg misljenja?o reformama nije se moglo ni govoriti.

Druga faza pocinje krajem marta 1997.godine kada je doslo do pucanja dotadasnjeg monolitnog vladanja jedne stranke, Demokratske partije socijalista, DPS, na antimilosevicevske i promilosevicevske snage. Od tada, pa sve do pada Milosevica, te razlicite crnogorske frakcije personifikuju nekadasnji bliski saradnici Milo Djukanovic i Momir Bulatovic.

Izmedju tih tabora traje godinama sukob. Na jednoj strani je Milosevic koji diktira ritam i pravila igre preko svojih sljedbenika i Djukanovic koji se trudi da prezivi.

Bili smo svjedoci raznih ratova, medijskog, ekonomskog i, na kraju, oruzanog sa NATO-om.

Milosevicev tabor je bio antireformski i antitrancicioni. Djukanovicevu vlast kao demokratsku podrzavao je ceo Zapad, ali reforme i tranzicija su tapkali u mjestu. Crnogorska vlast u Milosevicu ima sjajan izgovor. Tesko je ocekivati sprovedjenje privatizacije, otvaranje ekonomije, ukidanje monopola, ako imate rat, sankcije, ako strani kapital zaobilazi taj prostor, ako strani turisti pronalaze nove destinacije, ako pomorska flota, kao glavna privredna grana Crne Gore lezi zarobljena dugovima i blokadama u mnogobrojnim svjetskim lukama.

Ponekad je Djukanovic koristio taj nepovoljni Milosevicev ambijent da opravda svoje necinjenje, ili lose cinjenje po pitanju tranzicije i reformi.

Najzad, Crna Gora se nalazi u nekoj trecoj fazi, posle pada Milosevica 5.oktobra prosle godine. Nakon

pocetnog rasterećenja sto je time otklonjena ratna prijetnja, crnogorski vrh se vrlo brzo suocava sa novim, teskim problemima, novom ako ne po cemu, a ono po stilu i rjecniku drugacijom vlascu u Beogradu i znatno promijenjenom medjunarodnom pozicijom.

Pokazalo se da Djukanovic nije bio spreman ni za jedno ni za drugo: ni za novog partnera u Beogradu, ni za drugaciji odnos u Briselu i Vasingtonu.

Uz sve to doslo je do komplikacija na unutrasnjem planu. Vladajucu koaliciju napustila je Narodna stranka, a neophodni konsenzus oko rjesavanja jednog tako znacajnog pitanja kao sto je drzavno, gotovo da je propao, jer je doskorasnja promiloseviceva Socijalisticka partija sklopila savez sa novom vlascu u Beogradu.

I tako sada Crna Gora ima iste nerijesene probleme kao i prije deset godina: nerijeseni ustavni okvir, tek zapocetu tranziciju i prakticno iste strane upletene u razrijesenje tog cvora - Crnu Goru, Srbiju i medjunarodnu zajednicu.

Crna Gora opet je podijeljena kao pocetkom devedesetih, s tim sto je sada vecina na strani njene drzavne samostalnosti. Posljednje ispitivanje Centra za demokratiju (CEDEM) pokazuje da bi na referendumu da je organizovan pocetkom aprila 56 odsto izaslih glasalo za samostalnost, a 44 odsto protiv.

Ponekad se cini da Djukanovic i njegovi saborci, narasla proindependisticka raspolozenje gradjana Crne Gore prije zele iskoristiti za jacanje sopstvene politicke moci nego za istinski iskorak ka evropskim integracijama i reformama.

Sumnje pojacava i proteklo cetvorogodisnje iskustvo gdje je mnogo govoreno o tranziciji i reformama, ali se u realizaciji proklamacija i obećanja nije daleko otislo. Vlast kao da ne shvata da njen iskorak u nezavisnost znaci iskorak u Evropu, prihvatanje tamosnjih normi i standarda i definitivno raskidanje sa komunistickim nasljedjem koje je porodilo monopole, korupciju i nekompetentnost.

Mnogo puta tokom protekle kampanje Djukanovic je svoje zalaganje za nezavisnost pravdao zeljom da se sudbina uzme u sopstvene ruke. To prakticno znaci i preuzimanje odgovornosti za ono sto ce se desavati. Tako ce najzad u slucaju osamostaljivanja Crne Gore biti jasna i poznata adresa na koju ce se upucivati kritike i optuzbe za neucinjeno, ili pogresno ucinjeno.

On trenutno ima prednost, jer promjena u Srbiji nije ponudila Crnoj Gori rjesenja koja se razlikuju od Milosevicevih.

I dalje se mogu cuti rijeci diskriminacije i mrznje prema manjinama. Jedan od lidera koalicije "Za Jugoslaviju" priprijetio je Muslimanima da ne smiju glasati za Djukanovica jer ce u protivnom snositi sve konsenkvence zbog "razbijanja jedinstvenog srpskog bica".

Uz to ni novi predsjednik SRJ Kostunica nije pokazao mnogo vise sluha za promjene koje su se zaista desile u Crnoj Gori posljednjih godina. Njegove izjave zvuca rugalacki kad kaze, na primjer, da "u Srbiji ima vise izbjeglica nego u Crnoj Gori stanovnika".

Takve karakteristike tesko mogu da preporuce ovu federalnu opciju kod znatnog dijela gradjana Crne Gore koji su se trgnuli iz nacionalistickih i antievropskih snova. A njih ima preko 80 odsto kako pokazuje anketa CEDEM-a, jer upravo taj procenat ispitanika se izjasnjava za bezuslovno prikljucenje Crne Gore Evropskoj uniji.

Medjunarodni faktor, medjutim, trenutno nije na strani nezavisne Crne Gore. EU i SAD su istrajale u zalaganju za ocuvanjem zajednice Srbije i Crne Gore. To je kratkovidni pragmatizam, iako je razumnjiv strah medjunarodnog faktora da bi odvajanje Crne Gore moglo destabilizovati region i gurnuti Kosovo, Republiku Srpsku i Herceg Bosnu na isti put.

Mozda samo trenutno, zbog lose situacije u regionu, moze da se cini kako bi crnogorska samostalnost mogla donijeti probleme. Dugorocno, sasvim je jasno da bi i medjunarodni faktor mnogo lakse mogao da radi na izgradnji demokratskog ambijenta u nezavisnoj, za reforme spremnoj Crnoj Gori. Taj primjer mogao bi biti pozitivan za ostatak regiona.

Zeljko Ivanovic jedan je od vlasnika crnogorskog lista "Vijesti".

Location: Kosovo

Focus: Balkans: Regional Reporting & Sustainable Training

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/jugoslavija-ogranicava-ambicije-crne-gore>